

અટિકેરીયા અને એન્જિઓએડીમા

આ પત્રિકાના લક્ષ્યો શું છે?

આ પત્રિકા તમને અટિકેરીયા અને એન્જિઓએડીમા વિશે વધુ સમજણ મળે તે માટે મદદરૂપ થવા લખવામાં આવ્યું છે. તે તમને જણાવે છે કે તેઓ શું છે, તેઓ શેના કારણે થાય છે, તેમના માટે તમારે શું કરવું જોઈએ, અને ક્યાંથી તમે તેમના વિશે વધુ જાણી શકશો. આ પત્રિકાનો પ્રથમ ભાગ મુખ્યતઃ સાદા અટિકેરીયા અને એન્જિઓએડીમા વિષયક છે. અન્ય પ્રકારના અટિકેરીયા, અને તેઓ જે રીતે સાદા અટિકેરીયાથી જુદા પડે છે તે પત્રિકાના બીજા ભાગમાં વર્ણવેલ છે.

અટિકેરીયા અને એન્જિઓએડીમા શું છે?

- અટિકેરીયા સામાન્ય છે, અને તે આશરે ૨૦% લોકોને તેઓના જીવનના અમુક બિંદુએ અસર કરે છે. તે હાઈવ્સ અથવા નેટલ રેશ તરીકે પણ જાણીતું છે. અટિકેરીયાના ક્ષણજીવી સોજા વીલ (સોળ) તરીકે પણ જાણીતા છે (નીચે જુઓ).
- એન્જિઓએડીમા અટિકેરીયાનું ગહન સ્વરૂપ છે.

એક અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિને એકલું અટિકેરીયા, અથવા એકલું એન્જિઓએડીમા, અથવા બન્ને સાથે હોઈ શકે છે. સહુથી સામાન્ય સ્વરૂપને 'સાદું અટિકેરીયા' કહેવામાં આવે છે, જે સામાન્યપણે 'એક્યૂટ (ગંભીર)' અને 'ક્રોનિક (લાંબા ગાળાના)'માં વિભાજિત થયેલ છે. 'એક્યૂટ' અટિકેરીયા/એન્જિઓએડીમામાં, આ ઘટના થોડાક દિવસ થી છ અઠવાડિયા સુધી ચાલે છે. ક્રોનિક અટિકેરીયા, વ્યાખ્યા મુજબ, છ અઠવાડિયા કરતા વધુ ચાલે છે.

અટિકેરીયાનો અન્ય ઓછો સામાન્ય પ્રકાર આ પત્રિકામાં પાછળથી વર્ણવામાં આવેલ છે. ઉપરાંત *અટિકેરિઅલ વાસ્ક્યુલાઈટિસ* (જેમાં રક્ત વાહિનીઓના સોજાને કારણે અટિકેરીયા-જેવા રેશ થાય છે, અને તેથી જ તે સામાન્ય અટિકેરીયાથી ભિન્ન છે)નો પણ સમાવેશ કરેલ છે.

અટિકરીયા અને એન્જિઓએડીમા શેના કારણે થાય છે?

માસ્ટ કોષો કહેવાતા ત્વચાના કોષોમાંથી હિસ્ટેમીન મુક્ત થવાના કારણે બન્ને થાય છે. આ પ્રક્રિયાઓ ઘણી રીતે થઈ શકે, ઉદાહરણ તરીકે, વ્યાયામ દ્વારા, ત્વચા પર દબાણ આવવાથી, અને અન્ય શારીરિક પરિબળોની સાથે સાથે ખોરાક, ઔષધો અને ચેપ. જો કે સામાન્ય રીતે અટિકરીયા અને એન્જિઓએડીમાના સામાન્ય 'સાદા' પ્રકારમાં, તેના બાહ્ય કારણ ઓળખી કાઢવું અસામાન્ય છે. સાદા કોનિક અટિકરીયા ધરાવતા અમુક દરદીઓમાં, ત્વચાના માસ્ટ કોષોમાંથી હિસ્ટેમીન મુક્ત થવાની પ્રક્રિયા રક્તમાં ફરતા પરિબળો દ્વારા થાય છે, આવા પ્રતિદ્રવ્યો (એન્ટિબોડિ) તેઓના પોતાના માસ્ટ કોષોની વિરુદ્ધ નિદેશિત થાય છે - આ પ્રક્રિયા ઓટોઈમ્યુનિટી તરીકે જાણીતી છે. આના માટે કોઈ સામાન્યપણે કરાતા પરીક્ષણો ઉપલબ્ધ નથી, અને સામાન્ય રીતે વપરાશ કરવામાં આવતી સારવારોમાં ફેરફાર થતો નથી.

ઘણી વાર એક્યૂટ અટિકરીયા થવાનું કારણ જાણી શકાતું નથી, પરંતુ અમુકવાર તે ચેપ જેવા કે શરદી, ઈન્ફ્લુએન્ઝા અથવા ગળું આળું થવાના કારણે થઈ શકે. મોટે ભાગે કોઈપણ દવાને કારણે 'એક્યૂટ' અટિકરીયા થઈ શકે, પરંતુ દર્દશામક (ખાસ કરીને એસ્પિરિન અને આઈબુપ્રોફેન જેવી દવાઓ), એન્ટિબાયોટિક્સ (ખાસ કરીને પેનિસિલિન) અને રસીકરણ જવાબદાર હોવાની વધુ સંભાવના રહે છે. એન્જિઓએડીમા, ખાસ કરીને, ઊંચા બ્લડ પ્રેશરની સારવાર માટે વપરાતી દવા (એસીઈ ઈન્હિબિટર્સ)ના પ્રકારના કારણે થઈ શકે. ખોરાકને કારણે સામાન્ય રીતે એક્યૂટ અટિકરીયા થતું નથી, તેમ છતાં, ક્યારેક નટ્સ, માછલી, ટમેટા, શાકભાજી અને બેરિ (ખાટા ફળ) જવાબદાર હોઈ શકે.

અટિકરીયા અને એન્જિઓએડીમાના લક્ષણો શું છે?

અટિકરીયાનું મુખ્ય લક્ષણ ખંજવાળ છે; એન્જિઓએડીમામાં, જો કે સામાન્ય રીતે ખંજવાળ આવતી નથી. જો કે અટિકરીયા ખંજવાળ આવવાના કારણે અને તેના દેખાવથી, માનસિક પીડાદાયક હોઈ શકે, તેની સામાન્ય આરોગ્ય પર સીધી અસર થતી નથી. જવલ્લે જ, એન્જિઓએડીમાના સોજા જીભ અથવા ગળા પર અસર કરી શકે, તેને કારણે શ્વાસોચ્છવાસ અથવા ગળવામાં સમસ્યા થઈ શકે. ખોરાક અથવા દવાની ગંભીર એલર્જિ અને એન્જિઓએડીમાના વિરલ વારસાગત પ્રકારને બાદ કરતાં, તે ભયાવહ હોઈ શકે, પરંતુ જવલ્લે જ જીવને જોખમરૂપ થઈ શકે.

અટિકરીયા અને એન્જિઓએડીમા વારસાગત છે?

'સાદા' સામાન્ય પ્રકારના અટિકરીયા અને એન્જિઓએડીમા વારસાગત નથી.

સાદા અટિકેરીયા અને એન્જિઓએડીમા કેવા દેખાય છે?

અટિકેરીયાના સોળ ફ્લેશ ક્લર (પીળાશ પડતો આછો ગુલાબી રંગ), ગુલાબી અથવા લાલ હોઈ શકે. તેઓ જુદા જુદા આકાર અને કદના હોઈ શકે, પરંતુ સામાન્ય રીતે નેટલ સ્ટિંગ (આગિયાના ડંખ) જેવા દેખાય છે. અટિકેરીયાનું મહત્વનું લક્ષણ તે છે કે ઈજઓ એક દિવસની અંદર જ ગાયબ થઈ જાય છે અને અમુક વાર તો માત્ર થોડાક ક્લાકોમાં જ ચાલી જાય છે. તેમ છતાં, તે અમુકવાર ખાસ કરીને બાળકોમાં, ઉઝરડાના નિશાન છોડે છે. નવા સોળ ત્યારબાદ અન્ય વિસ્તારોમાં દેખાઈ શકે. સાદા અટિકેરીયામાં, શરીરના કોઈપણ ભાગ ઉપર, કોઈપણ સમયે સોળ થઈ શકે.

નિસ્તેજ અથવા ગુલાબી, એન્જિઓએડીમાના ગહન સોજા મોટા ભાગે આંખના પોપચા, હોઠ પર અને અમુક વાર મોઢામાં થઈ શકે, પરંતુ તેઓ કોઈપણ ઠેકાણે થઈ શકે. તેના પર સામાન્ય પાણે ખંજવાળ આવતી નથી, અને થોડાક દિવસની અંદર સારા થઈ જાય છે. જો હાથ અને પગ પર અસર થાય તો, તે સજ્જડ અને પીડાદાયક લાગી શકે.

સાદા અટિકેરીયાનું નિદાન કેવી રીતે થઈ શકે?

સામાન્ય રીતે તેનો દેખાવ, અથવા તેનું વર્ણન, તમારા ડોક્ટરને નિદાન કરવા માટે પર્યાપ્ત હશે. મોટા ભાગના લોકોમાં તેનું કોઈ કારણ જાણી શકાયું નથી, તેથી તમારા ડોક્ટર તેની ઓળખ કરવાનો પ્રયત્ન કરવા માટે તમને પ્રશ્નો પૂછશે. એવી કોઈ વિશિષ્ટ તપાસ નથી કે જે યોગ્ય રીતે અટિકેરીયા થવાનું કારણ ઓળખી શકે, પરંતુ જો તમારા જવાબો આધારભૂત કારણ સૂચવશે તો, અમુક પરીક્ષણો કરવામાં આવી શકે.

- એક્યૂટ અટિકેરીયામાં, સામાન્ય રીતે તપાસ કરવી બિનજરૂરી છે. અવારનવાર, જો એલર્જિક પ્રતિક્રિયાનો સંશય હોય તો, રક્તપ્રવાહમાં પ્રતિદ્રવ્યોની શોધ કરવા માટે, ખાસ રક્ત પરીક્ષણ કરી શકાય, અથવા ત્વચા અથવા એલર્જિક રોગોમાં નિષ્ણાંત દ્વારા ત્વચામાં ભોંકાણ (સ્કીન પ્રિક) કરીને પરીક્ષણ કરવામાં આવશે.
- ક્રોનિક અટિકેરીયા, તે જવલ્લે જ એલર્જિને કારણે થઈ શકે, તેથી સામાન્યપણે કરાતા એલર્જિ પરીક્ષણો અનાવશ્યક છે. લોકોના ઓછા પ્રમાણમાં, ખોરાક, રંગીન એજન્ટો અને પ્રિઝવેટિવ્સ અટિકેરીયાને વધુ ખરાબ કરતા દેખાય છે, અને તેથી ખોરાક ડાયરી રાખવાથી મદદરૂપ થઈ શકે: અવસ્થામાં સુધારો થાય છે કે કેમ, તે જોવા માટે આવા પદાર્થોને આહારમાંથી બાકાત કરી શકાય અને તેઓના કારણે અટિકેરીયા થાય છે કે કેમ તેની તે ખાતરી કરવા માટે પછીથી સહેતુક ફરીથી લઈ શકાય. જો કે, અટિકેરીયા એક અસ્થિર (વારે વારે બદલાયા કરતો) રોગ છે, આ હંમેશા ચોક્કસ હોતો નથી અને તમને હંમેશા ચોક્કસ કારણ દર્શાવશે નહીં કે સમસ્યા શેના કારણે થાય છે.

સાદા અટિકેરીયા અને એન્જિઓએડીમાનો ઉપચાર થઈ શકે?

નીચે દર્શાવેલ સારવારો અવસ્થાનો ઉપચાર કરવાને બદલે તેને નાબૂદ કરે છે. ક્રોનિક સાદા અટિકેરીયા ધરાવતા અડધા લોકોમાં, રેશ 6-12 મહિના રહે છે, અને ત્યારબાદ ધીમે ધીમે ચાલ્યા જાય છે, જો કે તે નોંધપાત્ર લાંબો સમય ચાલી

શકે. તે સામાન્ય રીતે પાછા થતા નથી. જો કે, કોઈપણ એક વ્યક્તિમાં અટિંકરીયાના વ્યવહારનું અનુમાન કરી શકાય નહીં.

સાદા અટિંકરીયા માટે શું સારવાર છે?

- તે અગત્યનું છે કે જે અટિંકરીયાને વધુ ખરાબ કરી શકે તેવી કોઈપણ વસ્તુ કરવાની ટાળવી જોઈએ. 'હું શું કરી શકું' મથાળા હેઠળ નીચે આની વિગતવાર યાદી આપેલ છે.
- એન્ટિહિસ્ટામીન હિસ્ટેમીનની અસરને અવરોધે છે, અને મોટા ભાગના લોકોમાં ખંજવાળ અને રેશમાં ઘટાડો કરે છે, પરંતુ સંપૂર્ણપણે અટિંકરીયા મટાડી શકે નહીં. જો અટિંકરીયા વારંવાર થતા હોય તો, નિયમિતપણે એન્ટિહિસ્ટામીન લેવી તે શ્રેષ્ઠ છે. અહીં જુદા જુદા પ્રકારની ઘણી એન્ટિહિસ્ટામીન છે. જૂની એન્ટિહિસ્ટામીનને કારણે અનેકવાર સુસ્તી લાગે છે. નવી એન્ટિહિસ્ટામીનને કારણે ઘણી ઓછી સુસ્તી લાગે છે, પરંતુ જો દારુની સાથે લેવામાં આવે તો સુસ્તી લાગી શકે. કોઈ એક ખાસ એન્ટિહિસ્ટામીન દરેક વ્યક્તિ માટે શ્રેષ્ઠ હોતી નથી, તેથી તમારા ડોક્ટરને જે તમારા માટે શ્રેષ્ઠ હોય તે એક એન્ટિહિસ્ટામીન શોધવા માટે વિવિધ એન્ટિહિસ્ટામીન ના ઉપયોગથી પ્રયત્ન કરવાની આવશ્યકતા રહી શકે. જ્યાં સુધી અટિંકરીયા થવાનું ચાલુ રહે ત્યાં સુધી એન્ટિહિસ્ટામીન ટીકડીઓ લેવાની આવશ્યકતા રહેશે. ગંભીર આડ-અસરોના અહેવાલો અતિ વિરલ છે, પરંતુ અવારનવાર અમુકને કારણે વજન વધી શકે, અને કેટલીકને ખાસ દવાઓ લેવાના સમયે લેવી જોઈએ નહીં.
- એન્ટિહિસ્ટામીનના સંબંધિત પ્રકાર (દા.ત. સિમેટિડિન અને રાનિટિડિન), જે સામાન્ય રીતે પેટના અલ્સરની સારવાર માટે ઉપયોગ કરાય છે, તેનો ત્વચાની સારવાર માટે ઉપયોગ કરાતા માનક એન્ટિહિસ્ટામીનમાં ઉમેરો કરી શકાય.
- ટોપિકલ બનાવટો જેવી કે કેલમાઈન મલમ અથવા એકિવઅસ (જલીય) ક્રીમમાં રહેલ મેન્થોલ શામક થઈ શકે.
- જો એન્ટિહિસ્ટામીન ટીકડીઓ તમને મદદરૂપ ન થાય તો, તમે આની તમારા ડોક્ટર સાથે ચર્ચા કરી શકો જેઓ આગળ વધુ પરીક્ષણોની ગોઠવણ કરશે, અને અન્ય દવાઓનો પ્રયોગ કરશે. આમાંની કેટલીક (જેવી કે મોન્ટેલ્યુકાસ્ટ, અસ્થમા માટેની સારવાર)ને અટિંકરીયા માટે પરવાનગી હોઈ શકે નહીં, તો પણ તે સારવારો ઉપયોગી થઈ શકે.
- એક્યૂટ અને ક્રોનિક અટિંકરીયાના ગંભીર ભડકાવ માટે ટૂંક સમય માટે અવારનવાર મોઢા વાટે લેવાતા સ્ટિરોઈડ આપવામાં આવશે, પરંતુ સામાન્ય રીતે જરૂર હોતી નથી.

- નવી સારવારો જે ઈમ્યુન સિસ્ટમને સપ્રેસ (દબાવીને) કરીને (દા.ત. સાઈકલોસ્પોરિન) કાર્ય કરે છે તેનો ત્વચા નિષ્ણાંત અને એલર્જી કેન્દ્રોમાં સહુથી ગંભીર રીતે અસરગ્રસ્ત લોકોમાંથી અમુકમાં ઉપયોગ કરવામાં આવે છે.
- એડ્રેનાલિનના ઈન્જેક્શનો (એપિનેફ્રિન) (જે પોતાની જાતેજ લઈ શકાય) અનેકવાર ઝડપથી રાહત પૂરી પાડે છે, પરંતુ સારવારના આ સ્વરૂપનો ફક્ત સહુથી આત્યંતિક પરિસ્થિતિઓમાં જ ઉપયોગ કરવામાં આવે છે, કારણ કે અટિકેરીયા અથવા એન્જિઓએડીમાને કારણે શ્વાસોચ્છવાસની સમસ્યા થઈ શકે.

હું શું કરી શકું?

- તે અગત્યનું છે કે જે અટિકેરીયાને વધુ ખરાબ કરી શકે તેવી કોઈપણ વસ્તુ કરવાની ટાળવી જોઈએ, જેમ કે, ઉષ્ણતા, સજ્જડ કપડા, દારુ, અને એસ્પિરિન-ધરાવતી દવાઓ, અને જો શક્ય હોય તો તેના જેવી અન્ય દવાઓ જેવી કે આઈબુપ્રોફેન (પેરાસીટામોલને કારણે સામાન્ય રીતે સમસ્યા થતી નથી).
- એસીઈ ઈન્ટિબિટર્સ (અનેકવાર ઊંચા બ્લડ પ્રેશરની સારવારમાં ઉપયોગ કરાય છે) કહેવાતી દવાઓ લેવાની ટાળવી જોઈએ, ખાસ કરીને જો એન્જિઓએડીમા હાજર હોય.
- જેમાં સિધ્ધ થયેલ છે કે આ સમસ્યા કરે છે, તેવી વિરલ ઘટનાઓમાં ખોરાક, રંગીન એજન્ટો અને પ્રિઝર્વેટિવ્સ ટાળવા જોઈએ.
- જો તમને શ્વાસોચ્છવાસ અથવા ગળવામાં સમસ્યાઓ થાય તો, તાત્કાલિક તબીબી સલાહ લેવી જોઈએ.
- તમે તમારી જાતે કંઈ કરવા સક્ષમ ન હો એવી સ્થિતિમાં તમારી અવસ્થા વિશે અન્યને જાણ કરવા માટે મેડિક અલર્ટ બ્રેસલેટની ખરીદી કરવાનો વિચાર કરવો:

મેડિક અલર્ટ ફાઉન્ડેશન:

1 Bridge Wharf

156 Caledonian Road, London N1 9UU

ટેલિફોન: (020) 7833 3034

ફ્રી ફોન 0800 581 420

અન્ય અટિકેરીયાઓ

- **શારીરિક અટિકેરીયા.** અન્ય પ્રકારના અટિકેરીયા શારીરિક પરિબળો દ્વારા થઈ શકે જેમ કે, ઉષ્ણતા, ઠંડી, ઘર્ષણ, ત્વચા પર દબાણ અને પાણી દ્વારા પાણ થઈ શકે. સામાન્યપણે થોડી જ ક્ષણોમાં સોળ પડે છે, અને એક ક્લાક કરતા પાણ ઓછો સમય રહે છે (વિલંબિત દબાણ અટિકેરીયાને બાદ કરતા). શારીરિક અટિકેરીયા સામાન્ય રીતે તંદુરસ્ત યુવાન પુખ્તવયનાઓમાં થાય છે, અને તે અસામાન્ય નથી. તે સાદા અટિકેરીયા સાથે સંલગ્ન રીતે, અથવા એકબીજા સાથે થઈ શકે, અને સમય સાથે સુધારો થવાનું વલણ ધરાવે છે. તેઓમાં નિમ્નલિખિત પ્રકારોનો સમાવેશ છે:

4 Fitzroy Square, London W1T 5HQ

Tel: 020 7383 0266 Fax: 020 7388 5263 e-mail: admin@bad.org.uk

Registered Charity No. 258474

ડર્મોગ્રાફીઝમ ("સ્કિન રાઈટિંગ"). આ પ્રકારમાં, ખંજવાળયુક્ત સોળ ઘર્ષણ પછી થઈ શકે જેમ કે ત્વચાને પંખાણવાથી અથવા ઘસાવાથી, જે સામાન્ય રીતે અતિ ખંજવાળયુક્ત હોય છે ખાસ કરીને તે જ્યારે ઉષ્ણ હોય. ખંજવાળેલ જગ્યા પર સોળ અને લાલ નિશાનો અનેકવાર રેખા રુપે દેખાય છે, અને સામાન્યરીતે એક કલાક કરતા ઓછા સમય માટે રહે છે. સામાન્ય રીતે કોઈ કારણ મળતું નથી.

કોલ્ડ અર્ટિકરીયા. ઠંડી, જેમાં વરસાદ, પવન અને ઠંડા પાણીનો સમાવેશ છે, તેને કારણે ઠંડા થયેલા વિસ્તારોમાં ખંજવાળ અને સોળ પડી શકે. ઠંડા પાણીમાં તરવાને કારણે ગંભીર સોળ થઈ શકે અને મૂર્છિત થઈ શકાય, તેથી તે ટાળવું આવશ્યક છે. દર્દીઓએ શસ્ત્રક્રિયા પૂર્વે તબીબી કર્મચારીને તેઓના કોલ્ડ અર્ટિકરીયાની જાણ કરવી જોઈએ, એટલે, જો કાર્યપ્રણાલી દરમિયાન સોળ દેખાય તો, તેને કોલ્ડ અર્ટિકરીયા તરીકે ધ્યાનમાં લઈ શકાય. સામાન્ય રીતે કોલ્ડ અર્ટિકરીયા માટેનું કોઈ કારણ જાણીતું નથી.

સોલર અર્ટિકરીયા. આ વિરલ છે. સૂર્યપ્રકાશના સંપર્કમાં આવ્યા પછી તાત્કાલિક ત્વચા પર લાલાશ, ખંજવાળ આવે અને સોળ પડે છે, અને એક કલાક કરતા ઓછા સમય માટે રહે છે.

એકવાજેનિક અર્ટિકરીયા. આ આત્યંતિક વિરલ છે. કોઈપણ ઉષ્ણતામાનવાળા પાણી સાથેનો સંપર્ક થતા સ્થળની ત્વચા પર નાના નાના સોળ થાય છે, સામાન્ય રીતે શરીરના ઉપરના ભાગમાં થાય છે.

વિલંબિત દબાણ અર્ટિકરીયા. જ્યાં દબાણ આપવામાં આવે છે ત્યાં ત્વચાના તે સ્થળ પર સોજો આવે છે, ઉદાહરણ તરીકે તંગ કપડાથી અથવા સાધનોને મજબૂત રીતે પકડવાથી. સામાન્ય રીતે કેટલાક કલાક પછી સોજો આવી શકે. તે પીડાકારક હોય અને એક દિવસ કરતા વધુ લાંબો સમય રહી શકે. દબાણ અર્ટિકરીયા ધરાવતા લોકોને લગભગ હંમેશા સાદું અર્ટિકરીયા પણ હોય છે.

ઘણા પ્રકારના શારીરિક અર્ટિકરીયા તેઓના થવાના કારણને ટાળવાથી, અને એન્ટિહિસ્ટામીન વડે નિયમિત સારવાર દ્વારા સુધરી શકે છે. જો કે એન્ટિહિસ્ટામીન સામાન્ય રીતે વિલંબિત દબાણ અર્ટિકરીયામાં મદદરુપ થતી નથી. જો વિલંબિત દબાણ અર્ટિકરીયાના લક્ષણો અતિ ગંભીર હોય તો, કેટલીક વાર મોઢા વાટે લેવાતા સ્ટિરોઈડનો ટૂંકો કોર્સ મદદરુપ થઈ શકે.

- *કોલિનર્જિક અર્ટિકરીયા*. આ તેવી પરિસ્થિતિમાં થાય છે જેને કારણે પરસેવો થાય છે, જેમ કે શ્રમ, ગરમી, માનસિક તણાવ અને તીખા/મસાલેદાર ખોરાક ખાવાથી. એક મિનિટની અંદર, નાના ખંજવાળયુક્ત ઢીંમણા સાથે વિવિધ લાલાશ દેખાય છે, સામાન્ય રીતે શરીરના ઉપરના ભાગમાં થાય છે પરંતુ તેઓ વ્યાપક હોઈ શકે. સોળ એક કલાક કરતા ઓછા સમય માટે રહે છે, પરંતુ ગંભીર કિસ્સાઓમાં એકબીજા સાથે જોડાઈને મોટા સોજા બની શકે. એન્ટિહિસ્ટામીન સામાન્ય રીતે મદદરુપ થાય છે, અને કેટલીક વાર પ્રક્રિયા શરુ થવાની ઘટના પૂર્વે (દા.ત. વ્યાયામ) લેવાની શ્રેષ્ઠ રહેશે.

- **કોન્ટેક્ટ (સંપર્ક) અર્ટિકરીયા.** વિવિધ રસાયણો, ખોરાકો, છોડ, પ્રાણીઓ, અને પ્રાણીની પેદાશોને કારણે સંપર્ક થવાના સ્થળે એક મિનિટની અંદર સોળ થઈ શકે. આ સોળ લાંબા સમય સુધી રહેતા નથી. કેટલાક સામાન્ય કારણો જેવા કે ઈંડા, નટ્સ (દા.ત. મગફળીના દાણા), ખાટા ફળો, રબર (લેટેક્સ) અને બિલાડી અને કૂતરા સાથેનો સ્પર્શ છે. જો કે અનેકવાર પ્રતિક્રિયાઓ હળવી હોય છે, અવારનવાર તેઓ ગંભીર થઈ શકે, ઉદાહરણ તરીકે, અતિ સંવેદનશીલ વ્યક્તિઓમાં રબર અને પીનટ (મગફળીના દાણા) ના સ્પર્શ પછી થઈ શકે.
- **સોળ વિનાના એન્જિઓએડીમા.** જુદા જુદા કારણોસર, જેમ કે દવાઓ (દા.ત. ઍસ્પિરિન, એસીઈ ઈન્હિબિટર્સ) અથવા ખોરાકની એલર્જિઓને કારણે અર્ટિકરીયા વિના એન્જિઓએડીમા થઈ શકે. મોટા ભાગે તે કોનિક સાદા અર્ટિકરીયા/ એન્જિઓએડીમાના ઘટક છે, જેનું કોઈ કારણ ઓળખી શકાયું નથી.
- **વારસાગત એન્જિઓએડીમા.** આ એન્જિઓએડીમાનું અતિ વિરલ સ્વરૂપ છે જે કુટુંબમાં વારસામાં ઊતરી આવવાનું વલણ ધરાવે છે. દરદીઓને ચહેરા, મોઢા, ગળા, અને કેટલીક વાર આંતરડાનો સોજો આવી શકે, જે પેટશૂળ તરફ દોરી જઈ શકે. આ અવસ્થા રક્ત પ્રોટીનની વારસાગત ઊણપને કારણે થાય છે તથા રક્ત પરીક્ષણ દ્વારા ઓળખ કરવામાં આવશે. હુમલાઓને અટકાવવા માટે તેની દવાઓ દ્વારા સારવાર કરવી જોઈએ અને તીવ્ર હુમલામાં રક્તમાં પ્રોટીનની ઊણપને પૂરી કરવા દ્વારા અમુક વાર સારવાર કરવી જોઈએ. જો તેની સારવાર કરવામાં ન આવે તો, વારસાગત એન્જિઓએડીમાનો ગંભીર હુમલો જીવને જોખમરૂપ થઈ શકે; તેથી કટોકટીની પરિસ્થિતિમાં તબીબને સાવધ કરી શકાય તે માટે દરદીઓને મેડિક અલર્ટ બ્રેસલેટ પહેરવાની સલાહ આપવામાં આવી શકાય.
- **અર્ટિકરિયલ વાસ્ક્યુલાઈટિસ.** અર્ટિકરીયા સાથેના લોકોના ઓછા પ્રમાણમાં સોળ વિકસે છે જે બે દિવસ કરતા વધુ સમય રહે છે. આ નરમ હોઈ શકે ક્યારેક ઉઝરડા હોઈ શકે. આ અવસ્થાથી અસરગ્રસ્ત લોકો માંદા લાગી શકે અને તેઓને સાંધા અને પેટમાં દુખાવો થઈ શકે. તેઓની રક્ત વાહિનિઓમાં સોજો આવવાને કારણે આવું થાય છે (આ પ્રક્રિયા વાસ્ક્યુલાઈટિસ તરીકે જાણીતી છે). સોળનો નાનો ટુકડો જે દૂર કરવામાં આવે છે તેની માર્ઈકોસ્કોપમાં તપાસ કરીને નિદાનની ખાતરી કરવામાં આવે છે. જો કે સામાન્ય રીતે રક્ત પરીક્ષણો કરવામાં આવે છે, પણ કારણ ભાગ્યે જ જાણવા મળે છે. એન્ટિહિસ્ટામીન ખાસ મદદરૂપ થતી નથી પરંતુ અન્ય દવાઓ જે સોજામાં મદદ કરી શકે તેનો ઉપયોગ કરવામાં આવી શકાય.

અર્ટિકરીયા વિશે હું ક્યાંથી વધુ માહિતી મેળવી શકું?

વિગતવાર માહિતીવાળી પત્રિકાઓ માટે વેબ લિંક:

www.dermnet.org.nz/dna.urticaria/urt.html
www.allergyuk.org

આ પત્રિકાનું લક્ષ્ય આ વિષય વિશે ચોક્કસ માહિતી પૂરું પાડવાનું છે અને તે બ્રિટિશ અસોસિએશન ઓફ ડર્મેટોલોજિસ્ટ્સના પ્રતિનિધિઓ દ્વારા કરવામાં આવેલ અભિપ્રાયોની સર્વસંમતિ છે: તેની સામગ્રી, જો કે, ક્યારેક તમને તમારા ડોક્ટર દ્વારા આપવામાં આવતી સલાહથી જુદી હોઈ શકે.

બ્રિટિશ અસોસિએશન ઓફ ડર્મેટોલોજિસ્ટ્સ
દરદી માહિતી પત્રિકા
રચના કરેલ જાન્યુઆરી 2006
અદ્યતન કરેલ માર્ચ 2009